

Sygn. akt I S 93/17

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Wołczańska

Sędziowie: SA Roman Sugier

SA Anna Bohdziewicz (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2017 roku w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi M. F.

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w S. i Prezesa Sądu Okręgowego w K.

o stwierdzenie przewlekłości postępowania

w sprawie Sądu Rejonowego w S., sygn.. akt I C 934/15 i Sądu Okręgowego w K., sygn. akt III Ca 990/16

z powództwa M. F.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w S.

o zapłatę

postanawia:

- 1) stwierdzić, że w prowadzonym przez Sąd Okręgowy w K. postępowaniu w sprawie sygn. akt III Ca 990/16 nastąpiła przewlekłość postępowania;
- 2) przyznać skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w K. kwotę 2.000 (dwa tysiące) złotych;
- 3) oddalić skargę w pozostałym zakresie.

SSA Anna Bohdziewicz SSA Małgorzata Wołczańska SSA Roman Sugier

Sygn. akt I S 93/17

UZASADNIENIE

Składający skargę M. F. domagał się stwierdzenia przewlekłości w sprawie, jaka toczyła się z jego powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w S. o zapłatę przed Sądem Rejonowym w S., a następnie przed Sądem Okręgowym w K.. Ponadto skarżący domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 20.000 złotych i zobowiązania Sądu Okręgowego w K. do zakończenia postępowania w sprawie w ciągu 3 miesięcy od daty rozpoznania skargi. Uzasadniając swoją skargę wskazał, iż wyrok w pierwszej instancji zapadł po prawie roku od wniesienia pozwu i w tym czasie odbyły się jedna lub dwie rozprawy. Następnie skarżący złożył apelację od wydanego przez Sąd Rejonowy wyroku. Apelacja była datowana na dzień 30 czerwca 2016 r.. Od dnia wniesienia apelacji do dnia sporządzenia

niniejszej skargi tj. do 17 października 2017 r. nie odbyła się żadna rozprawa przed Sądem Okręgowym w K., a termin pierwszej rozprawy wyznaczono na 20 października 2017 r. W ocenie skarżącego czas trwania procesu nie jest adekwatny ani do stopnia skomplikowania sprawy, ani też ilości podejmowanych czynności procesowych, czy charakteru sprawy. Z tej przyczyny skarżący uważa, że w sprawie tej doszło do przewlekłości postępowania, a zaistniała sytuacja naraża go na stan niepewności i stres, co rodzi poczucie niesprawiedliwości i krzywdy.

Działający za Skarb Państwa - Prezes Sądu Okręgowego w K. i Prezes Sądu Rejonowego w S. złożyli odpowiedzi na skargę, w których wnieśli o jej oddalenie, jednocześnie zgłaszając swoje przystąpienie do sprawy.

Prezes Sądu Okręgowego w K. wskazał, iż skarga jest nieuzasadniona, bowiem w sprawie nie występuje zjawisko nieuzasadnionej przewlekłości. Zaznaczono, że na rozprawie w dniu 20 października 2017 r. zapadł wyrok w tej sprawie, na wniosek powoda zostało sporządzone uzasadnienie wyroku, które już zostało mu przesłane. Dodatkowo wyjaśniono, iż sprawy wpływające do Wydziału III Cywilnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w K. są rozpoznawane w kolejności ich wpływu, a poza kolejnością kierowane są na rozprawy jedynie sprawy pilne, jednakże sprawa powoda nie należała do tej kategorii spraw.

Prezes Sądu Rejonowego w S. także wskazał na bezzasadność złożonej skargi, a na poparcie swojego stanowiska przedstawił kalendarium czynności podejmowanych w sprawie wraz z ich opisem.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Pozew skarżącego wpłynął do Sądu Rejonowego w S. w dniu 9 lipca 2015 r. Przedmiotem żądania było zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych powoda w czasie jego pobytu w pozwanym areszcie śledczym. Do pozwu został dołączony wniosek powoda o zwolnienie go od kosztów sądowych. Postanowieniem z 20 lipca 2015 r. powód został częściowo zwolniony od kosztów, a w pozostałym zakresie jego wniosek nie został uwzględniony. W związku z tym powód złożył zażalenie na wydane postanowienie, które wpłynęło do sądu 7 sierpnia 2015 r. Akta wraz z zażaleniem zostały przedstawione Sądowi odwoławczemu, do którego wpłynęły w dniu 18 sierpnia 2015 r. Zażalenie zostało rozpoznane w dniu 9 grudnia 2015 r. Akta sprawy zostały zwrócone Sądowi Rejonowemu w S., do którego wpłynęły w dniu 19 stycznia 2016 r. W dniu 20 stycznia 2016 r. został wyznaczony termin rozprawy na dzień 26 lutego 2016 r. W dniu 17 lutego 2016 r. wpłynęła odpowiedź pozwanego na pozew, w której wniósł o oddalenie powództwa i złożył wnioski dowodowe. Na rozprawie w dniu 26 lutego 2016 r. Sąd przesłuchał informacyjnie powoda oraz podjął decyzję w kwestii zgłoszonych wniosków dowodowych, w tym dopuścił dowód z przesłuchania świadków i w tym celu rozprawę odroczył na dzień 8 kwietnia 2016 r. Kolejna rozprawa została odroczone z uwagi na zbyt późne złożenie pisma procesowego przez powoda. Termin kolejnej rozprawy wyznaczono na dzień 3 czerwca 2016 r. W tym dniu na rozprawie przesłuchano świadków i powoda oraz nastąpiło zamknięcie rozprawy, a ogłoszenie wyroku odroczone do dnia 10 czerwca 2016 r. Wyrok został ogłoszony w dniu 10 czerwca 2016 r. Następnie na wniosek powoda zostało sporządzone pisemne uzasadnienie wyroku. W dniu 7 lipca 2016 r. wpłynęła apelacja powoda od wyroku wraz z kolejnym wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowienie o częściowym zwolnieniu od kosztów (od opłaty od apelacji) zostało wydane w dniu 29 lipca 2016 r. Powód zaskarżył postanowienie zażaleniem, które wpłynęło w dniu 12 sierpnia 2016 r. Zarządzono doręczenie stronie pozwanej środków zaskarżenia, a po nadejściu zwrotnego dowodu doręczenia akta przedstawiono sądowi odwoławczemu z apelacją i zażaleniem powoda.

W dniu 3 października 2016 r. akta sprawy wpłynęły do Sądu Okręgowego w K.. Termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony na dzień 20 października 2017 r.. Zarządzenie o wysłaniu zawiadomień wykonano w dniu 18 lipca 2017 r. Na rozprawie w dniu 20 października 2017 r. została rozpoznana apelacja powoda i wydano wyrok. W tym samym dniu na posiedzeniu niejawnym zostało rozpoznane zażalenie powoda. Powód wniósł o sporządzenie uzasadnienia wyroku i uzasadnienie takie zostało sporządzone.

Zgodnie z dyspozycją art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1259) strona jest uprawniona do wniesienia skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż

jest to konieczne dla wyjaśnienia faktycznych i prawnych okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Badając powyższe Sąd w szczególności ocenia terminowość i prawidłowość podejmowanych czynności przedsięwziętych w celu przeprowadzenia i zakończenia postępowania. Dokonując oceny powyższego należy uwzględnić charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawiloci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 cyt. ustawy).

Skarżący upatruje przewlekłości w nadmiernym czasie trwania postępowania, wskazując, że wyrok przed Sądem pierwszej instancji zapadł po roku od wniesienia pozwu, a z kolei rozprawa przed Sądem odwoławczym miała się odbyć po ponad roku od wydania wyroku przez Sąd Rejonowy.

Nie ma racji skarżący twierdząc, że w postępowaniu przed Sądem Rejonowym doszło do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu jego sprawy, bowiem czynności były podejmowane rytmicznie, były adekwatne do danego etapu postępowania i zmierzały do rozpoznania sprawy. Wbrew twierdzeniu skarżącego postępowanie przed tym Sądem trwało 11 miesięcy - od wpływu pozwu do zamknięcia rozprawy, przy czym w okresie od 18 sierpnia 2015 r. do 19 stycznia 2016 r. akta sprawy znajdowały się w Sądzie odwoławczym z zażaleniem powoda. Zatem Sądu Rejonowego w żaden sposób nie może obciążać wydłużenie postępowania wynikające ze skorzystania przez powoda z przysługujących mu środków zaskarżenia. W sprawie wyznaczono 3 rozprawy, a jedna z nich została odroczone z uwagi na zbyt późne złożenie pisma procesowego przez powoda. W tym stanie rzeczy skarga dotycząca postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy była bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Natomiast słuszność należy przyznać skarżącemu, iż postępowanie przed Sądem Okręgowym trwało zbyt długo i wystąpiła w nim nieuzasadniona zwłoka. Istotnie termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony po kilku miesiącach, a rozprawa odbyła się po roku od wpływu akt do tego Sądu. Okres oczekiwania na termin rozprawy apelacyjnej wynoszący 12 miesięcy nie spełnia wymogu sprawności postępowania, jakiej mają prawo oczekiwać uczestnicy postępowania od organu powołanego do rozstrzygania spraw, które są dla nich istotne. Spoczywanie sprawy przez okres roku znacząco przekracza termin konieczny do jej rozpoznania.

W tej sytuacji należało uznać, iż w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w K. w sprawie sygn.. akt III Ca 990/16 doszło obiektywnie do przewlekłości postępowania w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1259; dalej zwana ustawą). Jednocześnie należy jednak zwrócić uwagę, iż samemu Sądowi Okręgowemu i jego funkcjonariuszom nie można przypisać odpowiedzialności za ten stan rzeczy. Z odpowiedzi na skargę Prezesa Sądu Okręgowego w K. wynika bowiem, iż sprawy są kierowane do rozpoznania w kolejności ich wpływu do tego Sądu, co znajduje umocowanie w obowiązujących przepisach. Tym niemniej w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Sądu Najwyższego obywatel nie może ponosić negatywnych konsekwencji zaniedbań Państwa w stworzeniu sądom warunków do rytmicznego rozpoznawania spraw, tak aby rozstrzygnięcia zapadały w rozsądnym terminie. Poza sferą wiedzy, a być może także zainteresowania obywatela pozostaje, że kadra sędziowska w ogólności, w tym w Wydziale III Odwoławczym Sadu Okręgowego w K., jest zbyt szczupła, aby podolać spoczywającym na niej obowiązkom i by w pożądanym (rozsądnym) terminie podejmować czynności procesowe adekwatne do stanu sprawy. Stan ten wynika między innymi z „zamrożenia” wielu etatów orzeczniczych przez Ministra Sprawiedliwości, a także skierowania przez niego licznych sędziów do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości, co tylko prowadzi do dalszego uszczuplenia korpusu orzekających sędziów. Jednakże w świetle unormowań przywołanej na wstępie ustawy dla stwierdzenia przewlekłości jest obojętne, że przyczyn nierozpoznania wniesionej przez skarżącego apelacji należy upatrywać w okolicznościach, które nie obciążają Sądu Okręgowego, a są zależne od władzy wykonawczej. Okoliczności te nie zezwalają także na obciążenie skutkami finansowymi owej przewlekłości organu władzy wykonawczej, ustawa wyraźnie bowiem stanowi, że skutki te ponosi właściwy sąd jako jednostka budżetowa.

Żądanie finansowe skarżącego należało jednak uznać za zdecydowanie zbyt wygórowane. Okoliczności sprawy nie wskazują na to, że przedłużenie się postępowania w jakimś bardzo znacznym wymiarze naruszyło jego dobra, zwłaszcza że postępowanie apelacyjne już się zakończyło, a skarżący sporządził skargę na trzy dni przed wyznaczonym terminem rozprawy apelacyjnej. Z tej przyczyny bezprzedmiotowe stało się także wydawanie jakichkolwiek zaleceń Sądowi. Zatem za odpowiednie do skali przewlekłości i do wynikłych stąd negatywnych odczuć skarżącego uznał Sąd Apelacyjny zadośćuczynienie w wysokości 2.000 złotych, to zaś prowadzić musiało do oddalenia przekraczającego tę sumę żądania.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 12 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1259).

SSA Anna Bohdziewicz SSA Małgorzata Wołczańska SSA Roman Sugier